

LTS: Ngày 31.8.1993, Tòa soạn *Phát triển kinh tế* đã tiếp xúc trao đổi ý kiến với Ông Nguyễn Chơn Trung (Sáu Quang), Ủy viên thường trực Ban quản lý các khu chế xuất TP.HCM chung quanh vấn đề về những khu chế xuất đầu tiên của VN tại TP.HCM. Dưới đây là lược ghi những nội dung chính của buổi làm việc trên.

I. KHU CHẾ XUẤT TẠI MỘT SỐ NƯỚC CHÂU Á - THÁI BÌNH DƯƠNG

Theo nghĩa rộng, khu chế xuất (KCX) bao gồm tất cả những khu vực

II. NHỮNG KHU CHẾ XUẤT ĐẦU TIÊN CỦA VN

1. Thành lập KCX: mục tiêu và nguyên tắc

Thực hiện đường lối đổi mới, nhiều dự án phát triển kinh tế của Việt Nam được đề ra trong đó có dự án xây dựng và phát triển KCX.

Mục tiêu của KCX là thu hút đầu tư nước ngoài, phát triển nhanh công nghiệp sản xuất hàng xuất khẩu, tạo công ăn việc làm, tiếp thu kỹ thuật công nghệ mới.

Về nguyên tắc, các khu kinh tế này phải được thành lập tại các địa điểm có điều kiện kinh tế và địa lý

cụ thể thao, sản phẩm nhựa, đồ chơi mỹ phẩm, da...)

Các hình thức đầu tư

- 100% vốn nước ngoài.
- Liên doanh giữa bên VN và bên nước ngoài.
- Hợp tác trên cơ sở hợp đồng.
- Thời gian đầu tư 50 năm, có thể được gia hạn.

Những chính sách ưu đãi

Xí nghiệp gia nhập KCX sẽ được hưởng các chính sách ưu đãi sau đây:

- Miễn thuế nhập khẩu đối với thiết bị, vật tư, nguyên liệu và hàng hóa nhập khẩu từ nước ngoài vào KCX
- Miễn thuế xuất khẩu với hàng hóa hoặc sản phẩm xuất khẩu ra nước ngoài.

- Miễn thuế lợi tức

Đối với xí nghiệp sản xuất, được miễn trong 4 năm kể từ năm bắt đầu kinh doanh có lãi.

Đối với xí nghiệp dịch vụ, được miễn trong 2 năm kể từ năm bắt đầu kinh doanh có lãi.

Nhà đầu tư dùng lợi nhuận thu được để tái đầu tư vào xí nghiệp ở KCX hoặc xí nghiệp trong nội địa VN trong thời gian 3 năm trở lên được cơ quan thuế hoàn lại tiền thuế lợi tức đã nộp đối với số lợi nhuận tái đầu tư.

Nhà đầu tư được chuyển lợi nhuận ra nước ngoài nhưng phải nộp khoản thuế 5% trên số lợi nhuận ấy.

Các công ty nước ngoài trong KCX được chính phủ bảo đảm sẽ không quốc hữu hóa.

III. HAI KHU CHẾ XUẤT ĐẦU TIÊN CỦA VN TẠI TP.HCM

1. Khu chế xuất Tân Thuận

KCX Tân Thuận được thành lập theo Quyết định số 394-CT ngày 25.11.1991 của Thủ tướng chính phủ tại xã Tân Thuận Đông, huyện Nhà Bè với diện tích 300 ha.

a. Những điều kiện thuận lợi:

Khu chế xuất ở cách trung tâm TP.HCM 5 km, rất thuận lợi cho thương mại, ở gần thương cảng Sài Gòn và cảng Bến Nghé, ở cách sân bay quốc tế Tân Sơn Nhất 5 km, ở gần khu vực đông dân cư, nơi cung cấp nhân công dồi dào.

Đang xây dựng xa lộ bên ngoài KCX dài 17 km, nối liền KCX với quốc lộ 1 đi qua 2 huyện Nhà Bè và Bình Chánh (với các trạm điểm vận chuyển đường sông của các tỉnh phía Nam), nối liền đường giao thông chính từ Bắc đến Nam. Cũng đang xây dựng trên tuyến đường này 5 cụm công nghiệp vệ tinh cho KCX và 5 cụm dân cư.

Đang xây dựng nhà máy điện Hiệp Phước với công suất 675 KW cung ứng cho KCX và các vùng lân cận (vốn đầu tư là 205 triệu USD).

Sẽ xây dựng 1 trạm cung cấp nước đủ cho hoạt động KCX.

Sẽ xây dựng mạng lưới thông tin viễn thông hiện đại.

NHỮNG KHU CHẾ XUẤT ĐẦU TIÊN CỦA VIỆT NAM

được chính phủ cho phép như cảng tự do, các khu vực mậu dịch tự do, các khu vực phi thuế quan, các khu vực công nghiệp tự do hay khu vực ngoại thương. Theo quan niệm này, Hồng Kông và Singapore cũng là KCX.

Theo nghĩa hẹp, KCX chỉ giới hạn cho một khu vực cụ thể riêng biệt được quy định rõ ranh giới trong một nước và mọi sự di chuyển của các luồng hàng hóa hay dịch vụ ra hoặc vào khu vực đó đều được kiểm soát chặt chẽ.

Tên gọi các KCX ở các nước có khác nhau, chẳng hạn ở Trung Quốc gọi là đặc khu kinh tế, ở Malaysia gọi là khu vực mậu dịch tự do, ở Cộng hòa Triều Tiên gọi là khu vực xuất khẩu tự do. Dù là có khác nhau về tên gọi nhưng KCX thường được hiểu là một khu vực công nghiệp chuyên môn hóa, được xây dựng chủ yếu dành cho việc sản xuất hàng hóa xuất khẩu và là khu vực biệt lập đứng ngoài chế độ mậu dịch cũng như chế độ thuế quan của một nước, trong đó thực hiện chế độ mậu dịch tự do.

Quan niệm về KCX khởi đầu từ các cảng tự do của các quốc gia thành phố cổ theo bờ Đông và Nam Địa Trung Hải. Quan niệm này đã lan sang Châu Á khi mà Singapore được thành lập năm 1819 như một hải cảng tự do và năm 1923 Philippine cũng cố gắng lập một hải cảng tương tự. Tiếp theo đó là Ấn Độ và Đài Loan mỗi nước cũng thành lập một KCX vào năm 1966. Ngày nay có tới 30 KCX trải ra ít nhất tại 10 nước trong khu vực Châu Á - Thái Bình Dương và đến cuối thế kỷ XX sẽ có trên 50 KCX ở khu vực này.

Thi công xây dựng khu chế xuất Tân Thuận giai đoạn I

thuận lợi: gần hải cảng, sân bay, phương tiện vận chuyển tốt, lực lượng lao động dồi dào.

Vào tháng 10.1991 Chính phủ đã ban hành quy chế về KCX (nghị quyết 322-HDBT của Hội đồng Bộ trưởng ngày 18.10.1991) cho phép thành lập các KCX tại VN. Đến nay cả nước ta có 4 KCX (TP.HCM: 2, Hải Phòng: 1, Quảng Nam - Đà Nẵng: 1) đã được cấp giấy phép. Hà Nội, Cần Thơ, Vũng Tàu, Đồng Nai, Phú Quốc đã có đề án thành lập KCX đang chờ cấp phép.

2. Những ngành được khuyến khích đầu tư vào KCX

Sản xuất, chế biến và lắp ráp các sản phẩm xuất khẩu (dệt và may mặc, hàng tiêu dùng đồ gia dụng, sản phẩm điện tử và vi tính, đồ gỗ gia dụng, dụng

b. Về đầu tư nước ngoài vào KCX Tân Thuận:

Tính đến 19.4.1993 có 40 nhà đầu tư của nước ngoài (Đài Loan, CH Triều Tiên, Hồng Kông...) có ý định vào KCX Tân Thuận và 20 nhà đầu tư đã đặt cọc tiền bao thuê đất xây dựng cơ sở. Những ngành xin đầu tư của các doanh nghiệp đạt 300 triệu USD sau 1 năm ăn động mở điểm.

c. Triển vọng KCX Tân Thuận:

- Thời hạn xây dựng: 3-5 năm
- Nhà đầu tư: 300.
- Tổng số vốn đầu tư: 500 triệu USD.
- Doanh thu XNK: 5 tỷ USD (hàng năm).
- Khối lượng xuất khẩu: 2.500.000 tấn (hàng năm).
- Lực lượng lao động: 70.000

Khu chế xuất Linh Trung

KCX Linh Trung được thành lập theo giấy phép đầu tư số 412/GĐ ngày 1.8.1992 nằm ở xã Linh Trung, huyện Thủ Đức với diện tích 60 ha.

a. Những điều kiện thuận lợi:

- KCX nằm trên xa lộ vành đai liên Hòa, cách trung tâm TP.HCM 19 m, cách phi trường Tân Sơn Nhất 25 m, cách cảng Sài Gòn 22 km, Tân Cảng 12 km.

- Là khu công nghiệp hoàn chỉnh bao gồm nhà xưởng, kho hàng, văn phòng, phòng trưng bày sản phẩm, trung tâm đào tạo, ngân hàng.

- KCX Linh Trung sẽ đáp ứng mọi nhu cầu của nhà đầu tư về thông tin về đầu tư, chiến lược tiếp thị quốc tế, thiết kế và xây dựng nhà xưởng, hướng dẫn lập luận chứng kỹ thuật, nguồn tài chính, đào tạo và tuyển chọn nhân viên, tổ chức các hội nghị...

b. Về đầu tư nước ngoài vào KCX Linh Trung:

Tính đến tháng 6.1993 có 40 nước trên thế giới xin đầu tư vào KCX Linh Trung với tổng số đất xin thuê là 68 ha: Nhật, Singapore, Hongkong, CH Triều Tiên, Philippines, Trung Quốc, Thái Lan, Úc, Đài Loan, Ấn Độ, Pháp, Thụy Sĩ, Ý, Indonesia...

Nguyên tắc "một cửa"

Để bảo đảm cho hoạt động của các KCX, về mặt quản lý nhà nước, có Ban quản lý các KCX TP.HCM, về mặt xây dựng và kinh doanh hạ tầng cơ sở có các công ty liên doanh:

+ Về tổ chức và hoạt động của Ban quản lý các KCX TP.HCM:

- Ban quản lý các KCX TP.HCM và các thành viên do Thủ tướng Chính phủ bổ nhiệm là cơ quan nhà nước duy nhất làm nhiệm vụ quản lý nhà nước theo nguyên tắc "Một cửa" tại KCX gọi tắt là Hepza). Các thành viên của Hepza gồm đại diện từ nhiều tổ chức nhà nước khác nhau: Bộ Tài chính, Bộ Thương mại, Ngân hàng nhà nước, Cục Hải quan, Bộ nội vụ... để thực hiện chức năng chuyên ngành của mình

trong KCX.

Nguyên tắc

"Một cửa"

nhằm giúp cho

các nhà đầu tư

bằng cách giảm

thiểu tới mức

tối đa các thủ

tục rườm rà

trong các

ngành vụ xuất

cảng và nhập

cảng. "Một

cửa" có nghĩa

là mọi vấn đề

được giải quyết

ngay trong

KCX. Những

thủ tục liên

quan đến hối

đổi, ngân hàng

trung

gian, quan

thuế sẽ được

giải quyết

nhau. Nguyên

tắc "Một cửa"

nhằm hoàn

thành mọi thủ

tục một

cách nhanh

chóng, hạn

chế sự đi

lại

mất nhiều

thời gian

của nhà

đầu tư từ

lúc bắt đầu

đến khi đi

vào hoạt

động.

- Ban

quản lý các

KCX TP.HCM

được quyền

xét duyệt

các hồ sơ

xin đầu

trư vào

KCX, xem

xét các

dự án

kinh

doanh, cấp

giấy

phép

hoạt

động cho

các

xí

ng

hiệp, giấy

chứng

nhận

xuất

xứ

hàng

hóa, giấy

phép

xây

dựng, giám

sát

tuyển

dụng

lao

động, hoạt

động

tài

chính

của

các

xí

ng

hiệp, giám

sát

Ảnh HÒA TÂN

cũng cần đến hàng chục ngàn lao động, chưa kể số lao động gián tiếp khác qua việc cung cấp vật tư, nguyên liệu, dịch vụ, thiết kế.

Hai là : Thu hút ngoại tệ thông qua việc cung cấp nguyên liệu, vật tư dịch vụ phục vụ cho việc xây dựng xí nghiệp, việc xây dựng cơ sở hạ tầng của các công ty nước ngoài liên doanh, thông qua các dịch vụ cung cấp lao động, các dịch vụ khác, lệ phí, thuê mượn... Số ngoại tệ thu được sẽ đến hàng chục triệu đô-la hàng năm.

Ba là: Việc tiếp nhận đầu tư của các công ty, xí nghiệp vào KCX với kỹ thuật và phương pháp quản lý tiên tiến sẽ có tác động dây chuyền đối với các xí nghiệp ở ngoài KCX trong việc hiện đại hóa thiết bị, cải tiến phương pháp quản lý. Công nhân VN vào làm trong KCX sẽ tạo dần cho mình một tác phong công nghiệp, nắm được kỹ thuật tiên tiến và sau này khi ra làm việc bên ngoài họ sẽ là những người chủ các doanh nghiệp giỏi và thành đạt tốt. Mặt khác khi các mặt hàng xuất khẩu từ các XN trong KCX mang nhãn hiệu xuất xứ VN thì sẽ mang lại uy tín cho hàng hóa VN.

Bốn là: Một số ngành nghề ngoài KCX làm gia công cho KCX do yêu cầu các khách hàng trong KCX cũng phải hiện đại hóa dây chuyền sản xuất, cải tiến chất lượng sản phẩm. Như vậy các KCX TP sẽ là chất xúc tác để thúc đẩy nền kinh tế toàn TP phát triển.

Năm là: Việc nhiều nhà đầu tư nước ngoài đầu tư vào KCX sẽ làm cho các nhà tư sản lớn trong nước, các nhà kinh doanh là Việt kiều ở nước ngoài sẽ mạnh dạn bỏ vốn đầu tư vào Việt Nam nội chung và vào T.P nói riêng.

Sáu là: Cơ chế quản lý có hiệu quả ở các xí nghiệp trong KCX sẽ giúp cho các nhà nghiên cứu, các cơ quan quản lý nhà nước, không ngừng đổi mới, cải tiến cơ chế quản lý ở nước ta, kể cả cải tiến về luật pháp.

NGUYỄN THƯỢNG MINH
thực hiện

PHÁT TRIỂN KINH TẾ 11